

การบริหารความเสี่ยงด้านการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

Risk Management on Operation for Internal Quality Assurance of School under the Office of Secondary Educational Service Area 27

ยุวดี ไชยนิจ¹⁾ และ เสาวনী สิริสุขศิลป์²⁾

Yuwadee Chaiyanit¹⁾ and Saowanee Sirisooksilp²⁾

¹⁾ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Department of Educational Administration, Faculty of Education, Khon Kaen University

²⁾ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Assistant Professor, Department of Educational Administration, Faculty of Education, Khon Kaen University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารความเสี่ยงด้านการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และ 2) ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 114 คน และครู จำนวน 337 คน รวมทั้งหมด 451 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยหาค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบพรรณนา (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารความเสี่ยงด้านการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับความเสี่ยง อยู่ในระดับ “น้อย” เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการดำเนินการด้านการเตรียมการ และด้านการรายงาน ส่วนระดับผลกระทบต่อสถานศึกษา อยู่ในระดับ “ปานกลาง” เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านดำเนินการ ด้านเตรียมการ และด้านรายงาน
2. ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาพบว่า ควรมีการควบคุมความเสี่ยง โดยการควบคุม/ปรับปรุง/ออกแบบการทำงานใหม่ โดยด้านการเตรียมการควรเน้นเกี่ยวกับ 1) การสร้างความตระหนัก และ 2) การสนับสนุนในการอบรม สัมมนา

คำสำคัญ : การบริหารความเสี่ยง การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to study: 1) the states and problems on risk management on operation for internal quality assurance of school and 2) to the guidelines for risk management on operation for internal quality assurance of school under the office of secondary educational service area 27. The Population in this study included the administrators and teachers under the office of secondary educational service area 27. The samples of this study were 451 people including 114 administrators and 337 teachers. The instruments were the Questionnaire, and Interview Form. Data were analyzed by calculating the Frequency, Percentage, Mean and Standard Deviation, Content Analysis, and Descriptive Analysis.

The research findings found that:

1. For the states and problems on risk management on operation for internal quality assurance of school for level of risk it was in “low” level with the descending order of mean as follows: the doing, preparation and reporting. Level of Impact for schools it was in “Moderate” level with the descending order of mean as follows: the doing, preparation and reporting.
2. The guidelines on managing the risk of operation for internal quality assurance of school, found that the risk control should be control/ meliorate/ reorganize. For the preparation, it should be focused on: 1) Raising awareness and 2) Support for training seminar. For the doing, it should be focused on: 1) To participate in the operation of all parties. And 2) The results of evaluation to improve development. And for the reporting, it should be focused on: Reporting assessment results to those concerned and propagate for public.

Keywords : Risk Management, Internal Quality Assurance

บทนำ

การจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบัน เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข การจัดการศึกษายังมุ่งเน้นให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการศึกษาให้ตอบสนองกับความต้องการของท้องถิ่น และเพื่อรองรับการกระจายอำนาจการบริหารจากกระทรวงศึกษาธิการและให้มีประกันคุณภาพการศึกษาควบคู่กันไปกับการบริการจัดการศึกษา ซึ่งหมายถึง กระบวนการวางแผนและกระบวนการจัดการของผู้ที่รับผิดชอบจัดการศึกษา

ที่จะรับประกันให้สังคมเชื่อมั่นว่าจะพัฒนาผู้เรียนให้ครบถ้วนตามมาตรฐานที่ระบุไว้ในหลักสูตร [2]

สถานศึกษาจึงมีบทบาทและมีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพของคนเนื่องจาก การดำเนินงานในระดับสถานศึกษา มีผลกระทบต่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนโดยตรง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงกำหนดภารกิจของสถานศึกษาให้มีความหลากหลายยิ่งขึ้น สถานศึกษาหรือโรงเรียนจึงเป็นหน่วยงานสุดท้ายและเป็นองค์กรที่สำคัญที่สุดในการบริหารจัดการเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพ [9] ซึ่งการพัฒนาที่จะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ และสถานศึกษาได้รับการรับรองคุณภาพนั้น ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวดที่ 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา [1]

ความเสี่ยงด้านคุณภาพการศึกษา เป็นความเสี่ยงที่สำคัญของการบริหารจัดการทางการศึกษา ที่มักถูกละเลยเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่า ได้ทำตามระเบียบกฎเกณฑ์ของราชการแล้ว ไม่น่าจะมีปัญหาความเสี่ยง ซึ่งแท้จริงแล้วระบบราชการ มุ่งตามระเบียบมากกว่าคำนึงถึงเป้าหมายการศึกษาด้านคุณภาพเป็นสำคัญ สภาพปัญหาการบริหารจัดการศึกษาที่พบว่าสำคัญและส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา ได้แก่ 1) ปัญหาด้านการกระจายอำนาจสู่ภูมิภาค 2) ปัญหาสายการบังคับบัญชา 3) ปัญหาความล่าช้า และทำให้สิ้นเปลืองทรัพยากรขององค์กร 4) ปัญหาการเติบโตระดับตำแหน่งที่ไม่สัมพันธ์กับประสิทธิภาพขององค์กร 5) การทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง 6) ปัญหาการไม่มีส่วนร่วม และการตรวจสอบจากประชาชน ทรัพยากรบุคคลที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษา พบว่าเป็นปัญหาได้แก่ 1) ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา 2) ผู้บริหารสถานศึกษา 3) ครูอาจารย์ผู้สอน [4]

การบริหารความเสี่ยงเป็นกระบวนการปฏิบัติงานที่จัดให้มีขึ้นในองค์กร เพื่อให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ซึ่งความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจะครอบคลุมในทุกส่วนขององค์กร การบริหารความเสี่ยงจึงเป็นส่วนสำคัญของกิจกรรมภายในองค์กรที่จะช่วยให้กิจกรรมภายในองค์กรดำเนินต่อไปได้ และบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ [5] การนำกระบวนการบริหารความเสี่ยงมาใช้ในองค์กร จะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่าการดำเนินการต่าง ๆ ขององค์กร จะมีการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ เนื่องจากการบริหารความเสี่ยงเป็นการทำนายอนาคตอย่างมีเหตุมีผล มีหลักการและหาทางลดหรือป้องกันความเสียหายในการทำงานแต่ละขั้นตอนไว้ล่วงหน้า หรือในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่นหรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำกระบวนการบริหารความเสี่ยงมาใช้ แนวทางในการจัดการความเสี่ยง ภายใต้การบริหารทรัพยากรที่มีอยู่

ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยจะต้องคำนึงถึงลักษณะของความเสี่ยง ระดับความเสี่ยง และทรัพยากรที่ต้องใช้ในทางเลือกนั้น ๆ การจัดการกับความเสี่ยงประกอบด้วย 1) การยอมรับความเสี่ยง 2) การถ่ายโอนความเสี่ยง 3) การควบคุมความเสี่ยง 4) การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง [13]

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27 มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 60 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 28 โรงเรียน ขนาดกลาง 21 โรงเรียน ขนาดใหญ่ 4 โรงเรียน และขนาดใหญ่พิเศษ 7 โรงเรียน จากผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยคณะกรรมการเขตพื้นที่ ในปีงบประมาณ 2556 พบว่า ทุกโรงเรียนมีผลการติดตามตรวจสอบฯ ผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ปี 2554-2555 ที่ประเมินไปจำนวน 32 โรงเรียน ได้รับรองมาตรฐาน จำนวน 16 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 50 [11] จากสภาพปัจจุบัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27 ได้ตระหนักในความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาโดยได้มีการส่งเสริม สนับสนุนให้โรงเรียนพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ อย่างชัดเจน แต่ผลปรากฏว่าสถานศึกษายังไม่ดำเนินการเป็นรูปธรรมเท่าใดนัก การประกันคุณภาพเป็นเรื่องที่ถูกแยกส่วนมาปฏิบัติ นอกเหนือจากการบริหารงานปกติภายในสถานศึกษา ผู้บริหารมอบหมายให้บุคลากรจำนวนหนึ่งทำหน้าที่เรื่องการประกันคุณภาพ ทำให้บุคลากรอื่น ๆ ไม่ให้ความสำคัญกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเพราะถือว่าเป็นเรื่องที่ยุ่งยากและเพิ่มภาระงานให้กับครูผู้สอน [11]

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะศึกษาการบริหารความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ตามขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน, [12] เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้ไปเป็นข้อมูลพื้นฐาน สำหรับวางแผนปรับปรุง พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารความเสี่ยงด้านการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

วิธีดำเนินการวิจัย

1. **ระเบียบวิธีวิจัย** การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) แบ่งการเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เป็นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม ระยะที่ 2 เป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์
2. **ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ระยะที่ 1 ประชากร** คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 2,905 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 162 คน และครู จำนวน 2,743 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 114 คน และครู จำนวน 337 คน รวมทั้งหมด 451 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน [3] โดยเทียบสัดส่วนประชากรตามขนาดโรงเรียน และสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) **ระยะที่ 2** กลุ่มเป้าหมายจำนวน 6 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ระยะที่ 1 เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

(Checklist) ตอนที่ 2 แบ่งออกเป็น 3 ส่วนส่วนที่ 1 เกี่ยวกับระดับความเสี่ยงจากการปฏิบัติงาน ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับผลกระทบต่อสถานศึกษา โดยส่วนที่ 1 และ 2 เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและปัญหา ส่วนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

3.2 ระยะที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหารวมถึงข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

3.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1) ตรวจสอบความตรง (Validity) ของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พบว่า แบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67–1.00 ทุกข้อ

2) การตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่มีความตรงและปรับปรุงแก้ไข ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญเสนอไว้แล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อหาความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือ ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม ดังนี้ ส่วนที่ 1 ระดับความเสี่ยงจากการปฏิบัติงานเท่ากับ 0.95 ส่วนที่ 2 ผลกระทบต่อสถานศึกษาเท่ากับ 0.99 และแบบสอบถามโดยภาพรวม เท่ากับ 0.98

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ระยะที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ส่วนการวิเคราะห์ระดับความเสี่ยง ผลกระทบ และข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารความเสี่ยง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูใช้ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

4.2 ระยะที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลตามกรอบแนวคิดในการวิจัย และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบพรรณนา (Descriptive Analysis)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 **สภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารความเสี่ยงด้านการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา** ผลการวิจัยพบว่า ระดับความเสี่ยงในภาพรวมอยู่ในระดับ “น้อย” และผลกระทบต่อสถานศึกษา อยู่ในระดับ “ปานกลาง” เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

1) **ด้านการเตรียมการ** ประกอบด้วยการเตรียมความพร้อมของบุคลากร และการแต่งตั้งกรรมการผู้รับผิดชอบ พบว่า ระดับความเสี่ยงในภาพรวมอยู่ในระดับ “น้อย” ส่วนระดับผลกระทบต่อสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับ “ปานกลาง”

2) **ด้านการดำเนินการ** ประกอบด้วย การวางแผนการปฏิบัติงาน (P) การดำเนินการตามแผน (D) การตรวจสอบประเมินผล (C) และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (A) พบว่า ระดับความเสี่ยงในภาพรวมอยู่ในระดับ “น้อย” ส่วนระดับผลกระทบต่อสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับ “ปานกลาง”

3) **ด้านการรายงาน** พบว่า ระดับความเสี่ยงในภาพรวมอยู่ในระดับ “น้อย” ส่วนระดับผลกระทบต่อสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับ “ปานกลาง”

1.2 **ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา** ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า ควรควบคุม/ปรับปรุง/ออกแบบการทำงานใหม่เหมือนกันทุกด้าน

2. อภิปรายผลการวิจัย

2.1 สภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารความเสี่ยงด้านการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1) **ด้านการเตรียมการ** พบว่า ระดับความเสี่ยงในภาพรวมอยู่ในระดับ “น้อย” เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า สถานศึกษามีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในแก่บุคลากรโดยการจัดประชุม อบรม สัมมนา หรือจัดส่งบุคลากรเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เพราะบางสถานศึกษาผู้บริหารและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ยังไม่เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน จึงปฏิบัติงานเพียงแต่มีการประเมินเท่านั้น ยังไม่มีการประชุม สัมมนาที่จริงจัง สอดคล้องกับวลีลักษณะ “เพิ่มพูนพานิช” [14] ว่า ปัญหาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านการเตรียมการประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับน้อย ส่วนระดับผลกระทบต่อสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารมีการสร้างแรงจูงใจให้กับครูและผู้เกี่ยวข้องได้ตระหนักในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เพราะการปฏิบัติงานแต่ละอย่างจะต้องมีแรงผลักดันและมีกำลังใจในการดำเนินงาน หากผู้บริหารซึ่งเป็นหัวเรือใหญ่ในการทำงานไม่มีการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรในการปฏิบัติงานแล้ว ผู้ปฏิบัติก็จะไม่เห็นความสำคัญในการทำงานด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของนิกร ศรีสุพัฒน์ [7] ที่พบว่า โรงเรียนควรจัดสรรทรัพยากรให้เอื้อต่อการดำเนินงานตามภาระงานและมาตรฐานต่าง ๆ

2) **ด้านการดำเนินการ** พบว่า ระดับความเสี่ยงในภาพรวมอยู่ในระดับ “น้อย” เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูมีการนำข้อมูลสารสนเทศจากรายงานการประเมินตนเองมาปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย

มากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เพราะเมื่อการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาเสร็จสิ้น ผู้บริหาร คณะครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่มีการนำผลการประเมินมาร่วมกันวิเคราะห์เพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงงาน ทำให้การเรียนการสอนไม่มีการพัฒนา สอดคล้องกับวิฑูรย์หนูขาว [15] ว่า การนำผลการตรวจสอบคุณภาพการศึกษามาพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ส่วนผลกระทบต่อสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สถานศึกษาจัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ที่เป็นเช่นนั้นเพราะในขณะดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจะมีเรื่องที่ต้องเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการทำงานอยู่บ้าง แต่โดยส่วนใหญ่การแก้ปัญหาจะแก้โดยผู้ที่ปฏิบัติงานนั้น ๆ ดำเนินการเอง สอดคล้องกับพระจำเนียร จันทวโส (พลาดสุ) [8] ว่า งานบนพื้นฐานของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเน้นการร่วมตัดสินใจของทุกฝ่ายทั้ง ผู้บริหาร ครูผู้สอน และชุมชน ในการกำหนดแนวทางและวิธีการประกันคุณภาพของสถานศึกษาโดยคณะกรรมการสถานศึกษา ขณะที่ข้อจำกัดของการประกันคุณภาพ คือ ความร่วมมือของชุมชน และการจัดระบบที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

3) ด้านการรายงาน ระดับความเสี่ยงในภาพรวมอยู่ในระดับ “น้อย” ส่วนผลกระทบต่อสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทั้งระดับความเสี่ยงและผลกระทบต่อสถานศึกษาเป็นข้อเดียวกันคือ สถานศึกษามีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการประเมินแก่คณะครูคณะกรรมการสถานศึกษาผู้ที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ที่เป็นเช่นนั้นเพราะเมื่อการประเมินคุณภาพภายในดำเนินการครบตามกระบวนการ มีการจัดทำรายงานประจำปีเพื่อรายงานหน่วยต้นสังกัด แต่ยังไม่มีการนำผล

การประเมินมาเผยแพร่แก่คณะครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับไพโรจน์ เนตรแสง [10] ว่า ปัญหาในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีปัญหาในเรื่อง ไม่ได้นำผลการประเมิน ตรวจสอบติดตาม ไปเผยแพร่ผลการประเมินอย่างกว้างขวาง

2.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ การควบคุมความเสี่ยงโดยการควบคุม/ปรับปรุง/ออกแบบการทำงานใหม่ที่เป็นเช่นนั้นเพราะนโยบายจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ได้เน้นย้ำการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในทั้งในที่ประชุมผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละเดือน อีกทั้งยังมีศึกษานิเทศก์คอยกำกับ ติดตาม ดูแล อย่างสม่ำเสมอ ในโรงเรียนที่มีการดำเนินการที่ล่าช้าก็จะให้การดูแล ช่วยเหลือเป็นพิเศษ สอดคล้องกับนัฏฐิ สมศรี [6] ว่า ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนนั้นมีอยู่ 4 แนวทาง คือ การควบคุมความเสี่ยง การยอมรับความเสี่ยง การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง และการถ่ายโอนความเสี่ยง โรงเรียนได้นำปฏิบัติเป็นประจำ และควรมีการนำแนวทางทั้ง 4 บูรณาการเข้าสู่ ระบบงานที่ทำตามปกติของโรงเรียน นอกจากนี้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางเพิ่มเติม ดังนี้ ด้านการเตรียมการ ผู้บริหารต้องมีความรู้ ความเข้าใจ มีการแต่งตั้งคณะทำงาน ส่วนด้านการดำเนินการสถานศึกษาเชิญบุคลากรที่มีความเกี่ยวข้องมาร่วมประชุมและปรึกษาหารือ กำหนดเป้าหมายและแนวทางในการดำเนินงาน มีร่องรอยการดำเนินงานในรูปแบบต่างๆ มีการกำหนดวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายเหมาะสมในการประเมิน และมีการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาการบริหารและจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และด้านการรายงาน สถานศึกษาควรมีจัดทำรายงานประจำปี และนำเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่ต่อสาธารณชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการเตรียมการ สถานศึกษามีการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในแก่บุคลากร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีการกำหนดนโยบายในเรื่องการเตรียมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ที่ชัดเจน

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการดำเนินการ ครูมีการนำข้อมูลสารสนเทศจากรายงานการประเมินตนเองมาปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ดังนั้น ผู้เกี่ยวข้องระดับเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีการกำกับ ติดตาม การนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนของครู

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการรายงาน สถานศึกษามีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการประเมินแก่คณะครูคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ดังนั้น ผู้เกี่ยวข้องระดับเขตพื้นที่การศึกษา ต้องมีการกำกับ ติดตาม การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา ให้ทันในเวลาที่กำหนด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบถึงความแตกต่างของการบริหารความเสี่ยงตามขนาดของสถานศึกษา เพื่อจะได้ทราบถึงความเสี่ยงและผลกระทบ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน แนวทางการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนแต่ละขนาด

2.2 ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรนำการบริหารความเสี่ยงไปใช้กับงานฝ่ายอื่นๆ โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อที่จะได้ลดความเสี่ยงและผลกระทบในการทำงาน ให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จมากที่สุด

2.3 ควรมีการศึกษาควรวิจัยแบบกรณีศึกษาในโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการวางแผนการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาในด้านการ

ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อที่จะได้นำกระบวนการบริหารความเสี่ยงนั้นมาปรับใช้กับโรงเรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. **การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร. 2545.
- [2] กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. **การบริหารความเสี่ยงของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ แผนปฏิบัติการประจำปี 2550**. ค้นเมื่อ 20 กันยายน 2556, จาก <http://www.hidtiep.go.th/articles/phan11.doc>. 2550.
- [3] จตุภูมิ เขตจัตุรัส. **การวิจัยทางการศึกษา : ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2555.
- [4] ธร สุนทรายุทธ. **การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: เนติกุลการพิมพ์. 2550.
- [5] นฤมล สะอาดโหม. **การบริหารความเสี่ยงองค์กร**. กรุงเทพมหานคร: สุวนบุ๊คส์. 2550.
- [6] นันธุณี สมศรี. **การบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารงานบุคคล โรงเรียนบ้านสันติธรรม : กรณีศึกษา**. รายงานการศึกษาคณะบริหารการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2554.
- [7] นิกร ศรีสุพัฒน์. **สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2550.

- [8] พระจำเนียร จันทวิไล (พลาดสุ). การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2552.
- [9] พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542. ค้นเมื่อ 19 กันยายน 2556, จาก <http://www.moe.go.th/main2/plan/p-r-b42-01.htm>. 2542.
- [10] ไพโรจน์ เนตรแสง. แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสี่แยกขาดิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. 2552.
- [11] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. แผนปฏิบัติการประจำปี 2556 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. 2555.
- [12] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. 2554.
- [13] สำนักงานตรวจสอบภายใน และสำนักปลัดกรุงเทพมหานคร. คู่มือการจัดทำระบบการบริหารความเสี่ยง. ค้นเมื่อ 19 กันยายน 2556, จาก <http://203.155.220.217/bangkok-holaem/download/KPI/risk54.pdf>. 2554.
- [14] วลัยลักษณ์ เพิ่มพูนพานิช. ปัญหาและแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. 2551.
- [15] วิฑูรย์ หนูขาว. ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์. 2552.